

05.11.2012

Kj/7

§ 1220

Iltakouluasia: Avoin data, Helsinki Region Infoshare

HEL 2012-014365 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä tilannekatsauksen avoimesta datasta ja Helsinki Region Infoshare -palvelusta tiedoksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi

Liitteet

1 HRI - katsaus_20121024.pdf

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättänee merkitä tilannekatsauksen avoimesta datasta ja Helsinki Region Infoshare – palvelusta tiedoksi.

Esittelijä

Seututietopalvelujen kehittämiseksi perustettiin yhteinen Helsinki Region Infoshare – avoin seudullinen tieto (HRI) -hanke. Kaupunginhallitus päätti (31.5.2010) hyväksyä Helsinki Region Infoshare -hankkeen valmisteluvaiheen sopimuksen ja siihen liittyvän rahoitussopimuksen. Samassa kokouksessa (31.5.2010) kaupunginhallitus päätti tehdä esityksen valtioneuvostolle julkishallinnon tietovarantojen saatavuuden ja käytön edistämiseksi. Esityksessään kaupunginhallitus totesi, että ”Tietoyhteiskuntakehityksen vauhdittamiseksi ja digitaalisten palveluiden kehittämiseksi tulisi julkishallinnon tietovarantojen tietojen avaamista mahdollisimman laajasti ja maksuttomasti koko yhteiskunnan käyttöön kiirehtiä”. Lisäksi kaupunginhallitus esitti, että valtio tukisi osaltaan seudun kuntia Helsinki Region Infoshare – valmistelun toteuttamisessa ja edistäisi uuden toimintamallin leviämistä koko maahan. Näin on pitkälti tapahtunut.

HRI - hankkeessa on avattu www.hri.fi -verkkosivuilla Helsingin seutua, sen kuntia ja kunnan osa-alueita koskevaa julkista tietoa kaikkien käyttöön. Hyödyntäjiä voivat olla kunnat, valtionhallinto, yritykset ja yhteisöt, asukkaat, tutkimus ja koulutus. Hankkeesta on vastannut kaupungin tietokeskus. Hankkeessa ovat osapuolina ja rahoittajina

mukana Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit sekä Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. Valtiovarainministeriö on myöntänyt hankkeelle kuntien yhteistoiminta-avustusta (vuosina 2010-2011). Lisäksi hankkeeseen on osallistunut Forum Virium Helsinki, jonka vastuulla on ollut hankkeen projektisuunnittelu ja koordinointi.

Katsaus Helsinki Region Infoshare – palvelun nykyiseen ja tulevaan on liitteenä. HRI –palvelu tukee ja kehittää neljää keskeistä osa-aluetta: tiedon tuottamista, avaamista, jakamista ja hyödyntämistä. Tämän kattavan tehtävän toteuttamiseksi palvelu jäsentyy käytännön tasolla seuraavasti: toimintamalli osa- ja vastuualueineen ja koordinointi, ns. clearing-house toiminto, ohjaus- ja tukitoiminta, rajapinta tiedon tuottajiin ja käyttäjiin käsittäen tietoon liittyvän laadun ja juridiikan valvonnan, verkkopalvelu www.hri.fi, facebook <http://www.facebook.com/helsinkiregioninfoshare>, sekä domainit www.hri.fi ja www.helsinkiregioninfoshare.fi ja rekisteröity Helsinki Region Infoshare tavaramerkki.

Julkishallinnon tietovarantojen avaamisen linjauksista voidaan todeta Valtioneuvoston periaatepäätös julkisen sektorin digitaalisten tietoaineistojen saatavuuden parantamisesta ja uudelleenkäytön edistämisestä 3.3.2011, valtiovarainministeriön työryhmän raportti ”Julkishallinnon tietoluovutusten periaatteet ja käytännöt mietintö”, josta kaupunginhallitus antoi lausunnon 2.5.2012, sekä valtiovarainministeriön 17.10.2012 julkistama Julkisen hallinnon ICT-strategiaehdotus ”Palvelut ja tiedot käytössä. Ehdotus julkisen hallinnon ICT:n hyödyntämisen strategiaksi 2012 – 2020”. Tämän laatuaan ensimmäisen Julklct strategiaehdotuksen laadintaan on kaupungin edustajana osallistunut tietotekniikkapäällikkö Markku Raitio.

Tässä julkisen hallinnon ICT-strategiaehdotuksessa valtio- ja kuntasektorille asetetaan tavoite hyödyntää teknologiaa ja tuoda palvelut ja tiedot lähelle kansalaisia, yrityksiä ja hallintoa. Tavoitetilassa vuonna 2020 palvelut ja tiedot ovat helposti ja turvallisesti saatavilla ja käytettävissä eri tavoin. Esitetään muun muassa palvelukehittämisen kokeilut mahdollistavan alustan ja osaamiskeskittymän perustamista (Julklct-lab) sekä Avoimen tiedon valmennusohjelman käynnistämistä. Avoin tieto ja tiedon yhteiskäyttö on yksi merkittävä linjaus, jolla halutaan ohjata ja aktivoida julkisen hallinnon verkostomaista yhteistyötä. Tavoitteena on, että julkisen hallinnon tuottama tieto hyödynnetään tehokkaasti palveluissa ja asiointissa, opetuksessa ja tutkimuksessa, yhteiskunnan päätöksenteossa, kansalaisten osallistumisen ja vaikuttamisen välineenä sekä innovaatioiden ja uuden liiketoiminnan mahdollistajana. Toivottavasti keskeisimmät julkisen hallinnon tietovarannot tulevat avoimesti ja verkosta saataville jo vuoden 2013 aikana.

Liikenne- ja viestintäministeriöllä on Kide-ohjelma, joka rakentuu käsitteistä kasvu, innovaatiot, digitaaliset palvelut ja evoluutio. Ohjelma on käynnissä oleva, avoin yhteistyöhanke, jonka tavoitteena on nostaa Suomi maailman johtavaksi digitaalisten palvelujen tuottajaksi ja käyttäjäksi. Kide-ohjelmassa on kuusi teemaa, joiden alla toteutetaan erilaisia hankkeita. Teemat ovat Avoin data, Pilvipalveluiden kehitys, Start up, Vihreä ICT, Työn uudet muodot sekä ICT-tutkimuksen vahvistaminen. Kide-ohjelma on toimintamuodoltaan yhteistyöverkosto, jossa jokainen vie toimia eteenpäin tahollaan ja toimintaedellytyksillään.

Myös Työ- ja elinkeinoministeriössä ja Opetus- ja kulttuuriministeriössä edistetään avointa dataa erityisesti tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa.

Helsinki Region Infoshare palvelua – www.hri.fi on suunnitelmallisesti kehitetty kesästä 2010 lähtien yhteistyössä tiedon käyttäjien ja tietoaaineistoja avaavien tiedon tuottajien kanssa. Tällä hetkellä palvelussa on runsaat 900 aineistoa. Tarjolla on avoimena datana jo varsin kattavasti tietoa Helsingistä ja sen eri alueista. Lisää tietoa avataan jatkuvasti. HRI - palvelu opastaa niin tiedon avaajia kuin tiedon käyttäjiä. Verkkopalvelussa on myös esimerkkejä ja kirjoituksia sovelluksista. Suuri määrä erilaisia sovelluksia on koottu verkkopalvelun sovellusgalleriaan innostamaan ja kannustamaan avoimen tiedon käyttäjiä. Tietokeskus antaa opastusta mahdollisuuksiensa puitteissa. Lisäksi kaupunginkirjasto on valmis tukemaan asukkaita heidän pyrkiessään hyödyntämään avointa dataa. Erityisesti Lasipalatsin Kohtaamispaikka soveltuu asukkaiden avoimen datan opastukseen ja paikaksi.

Seuraavassa esimerkkejä HRI – palvelussa avatuista tietoaaineistoista. Kaupunkilaisten ja muiden tahojen vaihtoehtoisen budjetoinnin mahdollistamiseksi Helsinki Region Infoshare www.hri.fi verkkopalveluun on avattu kaupungin taloustietoja laajasti ja yksityiskohtaisesti. Palvelussa ovat Helsingin kaupungin vuosien 2009-2011 tulot ja menot tilinpäätöksen mukaan. Tiedot löytyvät virastoittain tilitasolle. Aineistosta puuttuu osa virastoja esim. Rakennusvirasto ja Stara sekä liikelaitokset. Tiedot mahdollistavat kaupungin talousarvio- ja tilinpäätöslukujen käytön esim. vaihtoehtoisten budjettien laadintaan niin kaupunki- kuin virastotasolla. Avoimen tiedon tarjoaminen ja mm. talousarvion havainnollisuuden lisääminen tukevat myös osallistuvan budjetoinnin ratkaisumalleja. Kansantajuisia sovelluksia talousdatasta on vielä vähän, mutta yhtenä esimerkkinä on OpenSpending.org, josta löytyy Helsingin tulot ja menot visualisoituna vuosilta 2009 - 2011. Visualisointien kautta talousdataan voi pureutua syvemmälle. OpenSpendingia on hyödynnetty myös kuntavaalit.fi verkkosivustolla Suomen kuntien talouden visualisoinnissa mutta ei samassa laajuudessa kuin Helsingin talousdatan kohdalla.

Toisena esimerkkinä on asianhallintajärjestelmä Ahjo. Helsingin kaupungin hallintokeskus ja talous- ja suunnittelukeskus ovat suunnitelleet, että Ahjon ensimmäinen avoin rajapinta olisi kokeiltavana vielä vuoden 2012 puolella. Tämä on yhdessä open.helsinki.fi avoimen rajapintapalvelun kanssa merkittävä edistysaskel kohti kaupungin päätöksenteon entistä parempaa seurantamahdollisuutta.

Kolmantena esimerkkinä on Palvelukartta <http://www.hel.fi/palvelukartta/>. Lähes 10 000 julkisen palvelun toimipisteen tiedot kerätään kymmenistä virastoista Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa ja useista muista ulkoisista tietolähteistä. Avoimen REST-rajapinnan kautta tehtiin keväällä 2012 noin 300 000 tietokantahakua kuukaudessa, saman verran kuin palvelukartan oman [www](http://www.hel.fi)-palvelun kautta. Palvelukartan avulla hallintokunnat ja palvelut käyvät tutuiksi, samoin palveluiden saavutettavuus ja etäisyydet sekä myös esteettömyys.

Kaupungin tietotekniikkaohjelman 2012-2014 (Khs 30.1.2012) mukaisesti "HRI -hankkeella avataan julkista tietoa ja luodaan kolmansille osapuolille edellytyksiä osallistua kaupunkiyhteisön ja sen palvelujen kehittämiseen", "vahvistetaan osallisuutta ja vuorovaikutusta kuntalaisten, kaupunginhallinnon ja kaupungin yhteistyökumppaneiden välillä" sekä "kannustetaan eri toimijoita osallistumaan kaupungin digitaalisten palvelujen käyttäjälähtöiseen kehittämiseen". Tämä merkitsee toimimista avoimen datan saatavuuden ja käytön lisäämisen hyväksi kaupungin omin toimenpitein ja tukeutumista kaupungin oman organisaation ulkopuolella avoimen datan ja avoimen koodin kehittäjäyhteisöihin.

Talous- ja suunnittelukeskuksen tietotekniikkaosasto käynnisti viime keväänä omat suorat kehittäjäyhteisötapaamiset ja niitä on tarkoitus jatkaa. Kaupunki on Forum Viriumin kautta aktiivisesti osallisena ja järjestämässä neljättä kertaa toteutettavaa ja avointa dataa hyödyntävää Apps4Finland kilpailua (<http://apps4finland.fi/>). Kilpailu on käynnissä ja voittajat julkistetaan Helsingissä 4.12.2012. Viime vuonna kilpailu innosti laajan joukon kansalaisia ideoimaan ja kehittämään uusia tapoja hyödyntää julkishallinnon avoimia tietovarantoja. Kilpailuun jätettiin ennätyselliset 140 kilpailutyötä ja kilpailun taso oli erittäin korkea.

Kaupungin tietotekniikkaohjelmassa vuosille 2012- 2014 todetaan, että kaupunki toteuttaa monitoimittajapolitiikkaa ja hyödyntää markkinoiden valtavirtateknologioita. Aktivoidakseen samalla avoimen tiedon hyötykäyttöä, kaupunki testaa itsekin avoimeen tietoon ja työkaluihin perustuvaa sovellusten tekemistä. Tähän on avautunut mahdollisuus kuluvana syksynä julkistetun Code4Europe ohjelman myötä. Code4Europe – ohjelma osoittaa ohjelmistokehittäjien,

palvelusuunnittelijoiden ja kasvuyrittäjien huippuosaaaja työskentelemään määrääjäksi julkisen sektorin palvelukseen seitsemään eurooppalaiseen kaupunkiin. Ohjelma auttaa kaupunkeja hyödyntämään koko kaupunkiyhteisön innovaatiokapasiteettia ratkaistaessa tulevaisuuden haasteita. Kahdelle ohjelmistokehittäjälle on avattu mahdollisuus työskennellä määräaikaisesti Helsingissä Code4Europe ohjelman puitteissa.

Helsingin kaupunginhallitus on 12.3.2012 hyväksytyssä Vuoden 2013 talousarvioehdotuksen raamissa ja talousarvio- sekä taloussuunnitelmaehdotuksen 2013-2015 laatimishojeissa omalta osaltaan todennut, että ”Kaikkien virastojen tulee edistää tietojen avointa ja vapaata jakelua avaamalla julkiset tietovarantonsa vapaasti saataville. Hallintokuntien tulee ottaa huomioon kaupunkiyhteinen tavoitearkkitehtuuri ja hankeohjaus sekä varmistaa uushankinnoissa sovellusten avoimet rajapinnat ja yhteensopivuudet.”

Helsinki Region Infoshare – palvelu elää ajassa, kehittyy ja uudistuu käyttäjälähtöisesti. HRI – hankkeen valmisteluvaihe päättyy vuoden 2012 lopulla. Vuoden 2013 painopisteenä on HRI – toimintamallin vakiinnuttaminen Pääkaupunkiseudun kunnissa. Tavoitteena on, että vuodesta 2014 alkaen tiedon avaaminen ja verkkopalvelun operointi sujuu osana kuntien normaalia toimintaa. Kaupunginhallitus hyväksyi HRI - palvelun vakiinnuttamis- ja ylläpitovaiheen pääsopimuksen ja siihen liittyvän rahoitussopimuksen 1.10.2012. Myös Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunginhallitukset ovat hyväksyneet pääsopimuksen ja rahoitussopimuksen.

Kokouksessa asiaa esittelevät johtaja Asta Manninen ja projektipäällikkö Pekka Vuori tietokeskuksesta.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi

Liitteet

1 HRI - katsaus_20121024.pdf

Tiedoksi

Talous- ja suunnittelukeskus
Tietokeskus